

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030 annetun lain 2 §:n muuttamiseksi

CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy
29.9.2026

Pitkäjänteinen ja ennakoitava T&K-rahoitus luo perustan Suomen tutkimukselle, osaamiselle ja kilpailukyvyllle

CSC kiittää valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain 2 §:n muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että valtion T&K-rahoituksen vuosittaisten korotusten määrä tarkistettaisiin jatkossa joka vuosi uusimman talousennusteen perusteella nykyisen kahden vuoden välein tehtävän tarkistuksen sijaan. Muutos pienentäisi vuoden 2027 lakisääteistä rahoituksen korotusta arviolta 240 miljoonasta eurosta 230 miljoonaan euroon. Vuoden 2027 alempi lähtötaso otettaisiin huomioon myös vuosien 2028–2030 rahoituksen korotusten laskennassa.

CSC ymmärtää tarpeen sovittaa rahoitusura ajantasaiseen arvioon vuoden 2030 bruttokansantuotteesta. Rahoituslakiin tehtävien muutosten tulee kuitenkin olla läpinäkyviä ja niiden tulee turvata edellytykset saavuttaa vuodelle 2030 asetetut tavoitteet. On myös tärkeää huolehtia siitä, että muutokset eivät heikennä T&K-rahoituksen tosiasiallista tasoa ja ennakoitavuutta, ja etteivät ne johda rahoitusuran toistuviin tai kumuloituviin leikkauksiin.

Esitysluonnoksen mukaan muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yrityksiin, korkeakouluihin, tutkimuslaitoksiin tai muihin rahoituksen saajiin. CSC katsoo, että vaikutuksia tulisi arvioida yksittäisen talousarviovuoden lisäksi vuosien 2027–2030 rahoitusuran kokonaisuuden kannalta ja ottaa huomioon sen vaikutukset T&K-rahoituksen pitkäjänteisyyteen ja ennakoitavuuteen sekä kumulatiiviset vaikutukset.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulokset syntyvät usein vuosien tai jopa vuosikymmenten kuluessa. Tutkimusinfrastruktuurit, laskentaympäristöt, tutkimusdata, tutkimuspalvelut ja korkeatasoinen asiantuntijaosaaminen edellyttävät pitkäjänteisiä investointeja ja sitoumuksia.

T&K-rahoituksen ennakoitavuus on tästä syystä tärkeä osa toimivaa tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa. Ennakoitava rahoitus mahdollistaa pitkäkestoisten tutkimusohjelmien, infrastruktuuri-investointien ja kansainvälisten yhteistyösitoumusten suunnittelun ja toteuttamisen. Lisäksi pitkäjänteinen rahoituksen suunnittelu tukee tutkimus- ja

innovaatiojärjestelmän toimijoiden mahdollisuuksia tehdä vaikuttavia investointeja ja rakentaa pitkäkestoista yhteistyötä.

Tutkimusinfrastruktuurit tarvitsevat vakaata rahoitusta

CSC tukee vahvasti valtioneuvoston monivuotiseen T&K-rahoitus suunnitelmaan kirjattua tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien vahvistamista, kansainvälistä yhteistyötä sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä. On myös tärkeää, että kansallisissa TKI-politiikan strategisissa valinnoissa data, dataperustainen arvonluonti ja murrosteknologiat on tunnistettu Suomen keskeisiksi vahvuusalueiksi. Näistä vahvuuksista syntyy kasvua, tuottavuutta ja uutta osaamista, jota Suomi juuri nyt kipeästi tarvitsee. On tärkeää huolehtia siitä, että nämä painopisteet pysyvät myös taloudellisesti vaikeina aikoina.

CSC haluaa korostaa tutkimusinfrastruktuurien keskeistä merkitystä huipputason tieteen ja innovaation mahdollistajana sekä osaamispohjan kasvattajana. Etenkin digitaalisilla tutkimusinfrastruktuureilla tulee olemaan yhä merkittävämpi rooli tutkimuksen dataintensiivisyyden kasvaessa ja Euroopan pyrkiessä ottamaan tuottavuusloikkaa digitaalisten teknologioiden, kuten suurteholaskennan, tekoälyn ja kvanttilaskennan avulla. Usealla hallituskaudella tehtyjen merkittävien suurteholaskennan ja datanhallinnan investointien ansiosta (mm. yhteiseurooppalaiset LUMI-supertietokone ja LUMI-tekoälytehdas sekä kansalliset supertietokoneet) Suomi on maailman kärkeä dataintensiivisen TKI-toiminnan mahdollistamisessa. Näillä investoinneilla on iso yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Taloustutkimuksen selvityksen mukaan CSC:n suurteholaskennan palveluihin investoitu euro tuottaa takaisin 25–37 euroa suoraa taloudellista hyötyä mm. TKI-toiminnan, yritysten liiketoiminnan kehittämisen, EU-rahoituksen kotiuttamisen ja uuden osaamisen kehittymisen kautta. Taloustutkimus on selvittänyt myös LUMI-supertietokoneen yrityskäytön taloudellista vaikuttavuutta: yhden euron investointi on tuonut yrityksille 11–20 euron suuruisen hyödyn mm. aika- ja kustannussäästöinä, uusien kyvykkyyksien kehittämisenä, mahdollisuutena kokeilla uusia teknologioita kuten kvanttia sekä mahdollisuutena kehittää omaa liiketoimintaa tehokkaammin mm. tekoälyä hyödyntäen. Epäsuoria vaikutuksia on vaikeampi mitata, mutta ne ovat todennäköisesti mittavia, kun ajatellaan että supertietokoneilla voidaan esimerkiksi huomattavasti parantaa diagnostiikan nopeutta ja tarkkuutta, kehittää täsmähoitoja syöpiin ja harvinaisiin sairauksiin sekä luoda eurooppalaisia tekoälymalleja ja uusia tekoälypohjaisia palveluja.

Digitaaliset tutkimusinfrastruktuurit ovat keskeisiä myös ilmastonmuutoksen ja äärimmäisten sääilmiöiden vaikutusten ennakoinnissa ja systeemisten turvallisuus- ja talousriskien hallinnassa. Ne mahdollistavat eri tieteenalojen datan yhdistämisen uuden ymmärryksen ja ratkaisujen luomiseksi. Esimerkiksi EU:n Destination Earth -hankkeen, joka hyödyntää Suomeen sijoitettua LUMI-supertietokonetta ja datainfrastruktuuria, digitaaliset kaksoiset yhdistävät suurteholaskentaa, tekoälyä, dataa ja mallinnusta, mahdollistaen esimerkiksi energiaverkkoihin, liikenteeseen, datakeskuksiin sekä ruoan ja veden saatavuuteen kohdistuvien vaikutusten aiempaa tarkemman arvioinnin. Samalla ne vahvistavat koko Euroopan strategista autonomiaa, resilienssiä ja kilpailukykyä. Yhteiseurooppalaisiin data-, ja laskentainfrastruktuureihin on tärkeää investoida

pitkäjänteisesti, ja Suomen vahva asema luotettavana kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien sijoittautumismaana on asia, josta kannattaa pitää kiinni.

Suomen tutkimusjärjestelmän kilpailukyky perustuu korkeatasoisen tutkimuksen lisäksi siihen, että tutkijoilla on käytössään kansallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyiset tutkimusympäristöt. Digitaaliset tutkimusinfrastruktuurit, suurteholaskenta, tekoäly, kvanttilaskenta, datainfrastruktuurit, tietoverkot sekä niiden ympärille rakentuvat asiantuntijapalvelut ovat yhä keskeisempi osa tutkimuksen infrastruktuuria, ja Suomella on tässä poikkeuksellisen vahva asema. Niiden rakentaminen, kehittäminen ja ylläpito edellyttävät pitkäjänteistä rahoitusta ja suunnitelmallisuutta.

T&K-rahoituksen vaikuttavuutta on tärkeää tarkastella myös suhteessa EU:n kilpailtuun TKI-rahoitukseen. Kansallinen vastinrahoitus ja riittävä hankevalmistelun resursointi parantavat suomalaisten toimijoiden edellytyksiä osallistua EU:n rahoitusohjelmiin ja kasvattaa Suomeen ohjautuvaa EU-rahoitusta. Osallistuminen eurooppalaisiin TKI-hankkeisiin vahvistaa samalla Suomessa tarvittavaa osaamista, verkostoja ja yhteistyömahdollisuuksia sekä Suomen kykyä vaikuttaa EU:n TKI-politiikan ja rahoituksen suuntaan. Myös valtion vuoden 2026 T&K-rahoituksen seurantaraportissa todetaan, että kansallinen vastinrahoitus parantaa edellytyksiä kasvattaa Suomeen ohjautuvaa EU:n T&K-rahoitusta ja tukee osaltaan Suomen neljän prosentin T&K-menotavoitteen saavuttamista. Kansallisen T&K-rahoituksen rinnalla on siksi pitkäjänteisesti turvattava riittävä vastin- ja hankevalmistelurahoitus, jotta Suomi pystyy hyödyntämään EU:n kasvavat TKI-rahoitusmahdollisuudet täysimääräisesti ja vahvistamaan asemaansa EU:n TKI-politiikan muovaajana.

Vakaat ja ennakoitavat rahoitusnäkymät ovat siten tärkeitä myös sellaisten investointien kannalta, joiden taloudelliset ja yhteiskunnalliset hyödyt realisoituvat vasta pitkällä aikavälillä. CSC pitää tärkeänä, että tutkimusinfrastruktuurien pitkäjänteiset investointiedellytykset turvataan osana Suomen T&K-politiikkaa.

T&K- ja innovaatorahoituksen kokonaisuus on tärkeä huomioida

Esityksessä ehdotetaan, että valtion T&K-rahoitukseen voitaisiin lukea vuosittain enintään 50 miljoonaa euroa sellaista innovaatorahoitusta, joka ei täytä tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmää. Innovaatorahoituksella on tärkeä tehtävä tutkimustulosten hyödyntämisessä, kaupallistamisessa ja käyttöönotossa. Innovaatiotoiminnan rahoitusta on perusteltua vahvistaa osana laajempaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiojärjestelmää. Innovaatorahoituksen sisällyttämisen T&K-rahoitukseen ei tule kuitenkaan heikentää T&K-rahoituksen tosiasiallista kasvua tai vaarantaa valtion T&K-rahoitukselle asetetun 1,2 prosentin tavoitteen saavuttamista vuonna 2030. Rahoituksen määritelmää ja siihen tehtäviä muutoksia arvioitaessa on myös huolehdittava siitä, että Suomen T&K-panostukset säilyvät kansainvälisesti vertailukelpoisina.

T&K-investointeja on tärkeää tarkastella pitkällä aikavälillä

CSC pitää tärkeänä, että Suomen T&K-investointeja tarkastellaan myös suhteessa kansainväliseen kilpailuun. Tutkimuksen, teknologisen kehityksen ja osaamisen merkitys talouskasvulle kasvaa jatkuvasti, ja Suomi kilpailee investoinneista, osaajista ja yritysten T&K-toiminnoista kansainvälisesti.

Vuodelle 2030 asetettu tavoite nostaa Suomen T&K-menot 4 prosenttiin BKT:sta muodostaa tärkeän perustan Suomen pitkäjänteiselle T&K-politiikalle. Samalla on hyvä huomioida, että tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tarpeet ja kansainvälinen toimintaympäristö kehittyvät jatkuvasti. Tavoitetta onkin tarkoituksenmukaista tarkastella osana laajempaa, pitkäjänteistä pyrkimystä vahvistaa Suomen tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokyvykkyyttä.

CSC:n näkemyksen mukaan lainsäädännön ja rahoituksen suunnittelussa on tärkeää vahvistaa ennen kaikkea T&K-toiminnan pitkäjänteisiä ja ennakoitavia edellytyksiä. Tämä luo vakaan pohjan tutkimusinfrastruktuurien, osaamisen ja uuden tiedon rakentamiselle sekä Suomen pitkän aikavälin kasvuun ja kilpailukykyyn.